

Spis treści

ROZDZIAŁ I

Założenia i podstawy ruchu hospicyjnego – <i>Krystyna de Walden-Gatuszko</i>	11
1. Rys historyczny	11
2. Podstawowe pojęcia	14
3. Filozofia postępowania w opiece paliatywnej	15

ROZDZIAŁ II

Organizacja i zarządzanie w opiece paliatywnej – <i>Anna Kaptacz</i>	21
1. Schemat organizacyjny opieki paliatywnej	21
2. Miejsce opieki paliatywnej w systemie ochrony zdrowia	24
3. Rola pielęgniarki w komórkach organizacyjnych opieki paliatywnej/hospicyjnej	25
4. Pielęgniarka liderem zespołu wielodyscyplinarnego	26
5. Standardy – wytyczne postępowania w opiece paliatywnej/hospicyjnej	27
6. Procedury medyczne	28
7. Monitorowanie pracy pielęgniarskiej	30
8. Ocena jakości opieki i pracy pielęgniarskiej	31
9. Dokumentacja medyczna	34

ROZDZIAŁ III

Okres terminalny w wybranych chorobach układowych	36
1. Choroba nowotworowa – <i>Barbara Huras</i>	36
2. AIDS – <i>Monika Kowalska</i>	38
3. Choroby układu krążenia – <i>Maria Szwarz</i>	41
4. Choroby układu oddechowego – <i>Anna Byrczek</i>	44
5. Choroby układu pokarmowego – <i>Andrzej Stachowiak</i>	46
Choroby wątroby	46

Przewlekłe zapalenie trzustki	50
6. Zaburzenia psychiczne – <i>Iwona Trzebiatowska</i>	51
7. Zaburzenia neurologiczne – <i>Lucyna Rajczykowska</i>	53
Stwardnienie zanikowe boczne	53
Guzy mózgu	54
Zespół ucisku rdzenia	55
8. Choroby układu moczowego – <i>Anna Kaptacz</i>	56

ROZDZIAŁ IV

Rola pielęgniarki w łagodzeniu bólu i cierpienia	61
1. Patomechanizm bólu i istota cierpienia totalnego – <i>Jadwiga Pyszkowska</i>	61
2. Zasady leczenia bólu – <i>Jadwiga Pyszkowska</i>	68
Trójstopniowa drabina analgetyczna	71
Inwazyjne metody leczenia bólu	75
Stosowanie igły Butterfly – <i>Anna Kaptacz</i>	78
Stosowanie pompy infuzyjnej – <i>Anna Kaptacz</i>	79

ROZDZIAŁ V

Rola pielęgniarki w leczeniu objawowym	82
1. Zespół jadłowstręt-wyniszczenie – <i>Tomasz Buss</i>	82
2. Zmęczenie/osłabienie – <i>Tomasz Buss</i>	87
3. Dusznność – <i>Joanna Flakus</i>	91
4. Kaszel – <i>Joanna Flakus</i>	93
5. Krwawienia – <i>Joanna Flakus</i>	94
6. Krwioplucie – <i>Joanna Flakus</i>	95
7. Nudności i wymioty – <i>Aleksandra Burchacka</i>	96
8. Czkawka – <i>Aleksandra Burchacka</i>	98
9. Zaparcia – <i>Aleksandra Burchacka</i>	99
10. Biegunka – <i>Aleksandra Burchacka</i>	101
11. Zaczopowanie kałem – <i>Aleksandra Burchacka</i>	102
12. Zgaga – <i>Aleksandra Burchacka</i>	103
13. Zespół uciśniętego żołądka – <i>Aleksandra Burchacka</i>	104
14. Wodobrzusze – <i>Aleksandra Burchacka</i>	104
15. Niedrożność przewodu pokarmowego – <i>Aleksandra Burchacka</i>	106
16. Objawy ze strony układu moczowego – <i>Anna Kaptacz</i>	108
17. Pielęgnowanie pacjenta z cewnikiem zewnętrznym i wewnętrznym – <i>Anna Kaptacz</i>	111
18. Pielęgnowanie pacjenta z przetokami – <i>Anna Kaptacz</i>	112
Tracheotomia	112
Przetoki odżywcze: gastrostomia, jejunostomia	113
Ileostomia	114
Kolostomia	116
Nefrostomia	116
Cystostomia	117
Urostomia	117

Ureterokutaneostomia	117
Przetoki samoistne	118
19. Objawy i zespoły zaburzeń psychicznych – <i>Iwona Trzebiatowska</i>	120
Objawy psychopatologiczne	120
Podstawowe zespoły psychopatologiczne	122
Prawne aspekty opieki nad osobą z zaburzeniami psychicznymi	131
20. Stany naglące w opiece paliatywnej – <i>Joanna Flakus</i>	134
Ucisk na tchawicę i/lub duże oskrzele	134
Zespół żyły głównej górnej	135
Szybko narastający płyn w jamie opłucnej	136
Szybko narastający płyn w jamie otrzewnej	137
Ostre i obfite krwawienia	138
Zespół ucisku na rdzeń kręgowy	139
Hiperkalcemia	140
Napad drgawek	141
Ból silny i bardzo silny	142
21. Problemy skórne – <i>Anna Białoń-Janusz</i>	143
Świąd	143
Skóra sucha	144
Skóra wilgotna	145
Odleżyny	145
Owrzodzenia nowotworowe	151
Obrzęk chłonny – <i>Anna Białoń-Janusz, Tomasz Grądański</i>	154
22. Pielęgnacja jamy ustnej – <i>Izabela Kaptacz</i>	157
Przykry zapach z ust	157
Suchość jamy ustnej	158
Ślinotok	160
Zapalenie jamy ustnej	160
Zaburzenia smaku	161
Zaburzenia połykania	161
Brak łaknienia	163
Grzybica jamy ustnej	164
23. Pielęgnowanie pacjenta w okresie umierania i agonii – <i>Izabela Kaptacz</i>	165
Rola i zadania pielęgniarki w opiece nad umierającym	167
Wsparcie rodziny chorego umierającego	169
Miejsce umierania	171
24. Radioterapia i chemioterapia w opiece paliatywnej – <i>Barbara Huras</i>	172
Radioterapia	172
Chemioterapia	174

ROZDZIAŁ VI

Rehabilitacja w opiece paliatywnej – <i>Agnieszka Wójcik</i>	183
---	-----

ROZDZIAŁ VII

Problemy psychiczne, duchowe i etyczne – <i>Krystyna de Walden-Gatuszko</i>	194
--	-----

1. Potrzeby chorego u kresu życia	194
2. Reakcje poznawcze na sytuację stanu terminalnego	197
3. Reakcje emocjonalne na sytuację stanu terminalnego	197
Lęk	198
Gniew	199
Przygnębienie	199
Nadzieja	200
4. Przystosowanie do choroby	200
5. Problemy rodziny chorego	201
6. Możliwości pomocy rodzinie	205
7. Pomoc rodzinie w okresie umierania	207
8. Problemy osierocenia	208
9. Podstawowe zasady komunikacji	210
10. Przekazywanie niepomyślnych wiadomości	214
11. Problemy etyczne	216
Podstawowe pojęcia i zasady etyczne	216
Eutanazja	217
12. Problemy duchowe	219

ROZDZIAŁ VIII

Problemy społeczno-socjalne – Anna Kaptacz	222
1. Postawy środowiska społecznego wobec chorego w stanie terminalnym	222
2. Zasady udzielania pomocy socjalnej	224
3. Pracownik socjalny w zespole interdyscyplinarnym	225
4. Rola wolontariatu	228

ROZDZIAŁ IX

Wybrane zagadnienia z opieki paliatywnej nad dziećmi – Urszula Łupińska, Anna Szewczyk	230
---	------------

ROZDZIAŁ X

Wybrane zagadnienia z opieki paliatywnej nad ludźmi w podeszłym wieku – Aleksandra Modlińska	237
---	------------

ROZDZIAŁ XI

Wybrane zagadnienia z tanatologii – Agnieszka Kwiecińska	250
---	------------

ROZDZIAŁ XII

Standardy kształcenia pielęgniarek w opiece paliatywnej – Aleksandra Gaworska-Krzemińska	257
Skorowidz	264